

**Leidschendam-
Voorburg**

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHENDAM-VOORBURG

Datum 21 februari 2023

Nummer 3246

Onderwerp Raadsbrief Informeren over koers Re-integratie en Participatiebeleid

Portefeuillehouder Wethouder Van Eekelen

1. Aanleiding

Bewoners met een bijstandsuitkering krijgen ondersteuning in het re-integreren naar werk of het participeren in de samenleving. Op 31 mei 2022 kondigde het college in de raadsbrief *Startnotitie evaluatie en ontwikkeling re-integratie en participatiebeleid 2019-2022* (iBabs 2796) een nieuw beleidsplan voor re-integratie en participatie aan. Vervolgens startte de evaluatie van het bestaande beleid en de voorbereiding van het nieuwe beleid. De raad heeft op meerdere momenten ideeën en wensen aangereikt. Parallel aan de voorbereiding van het nieuw beleid startte het college een pilot om kennis op te doen over de effectiviteit van een andere aanpak. De eerste resultaten zijn zichtbaar. Daarnaast heeft het college zich gebogen over externe ontwikkelingen die invloed (kunnen) hebben op de lokale aanpak en die de gemeente voor het maken van keuzes stelt. Het college wil in het beleidsplan ambities bepalen en uitwerken, gevoed door de ervaringen uit de pilot, maar ook gevoed door nuchtere realiteitszin over externe ontwikkelingen die op de gemeente afkomen.

De voorliggende brief heeft als doel de raad te informeren en uit te nodigen voor een dialoog over de koers voor het beleidsplan voor re-integratie en participatie. Het college wil het beleidsplan voor het komende zomerreces aan de raad aanbieden.

In deze brief leest u over de stappen die het college reeds heeft gezet in de beleidsontwikkeling, welke acties zijn uitgezet voor de participatie- en re-integratiegroep, de daarvan tot nu toe behaalde resultaten, welke ontwikkelingen zich gaande weg hebben voorgedaan en wat voor impact deze ontwikkelingen op het beleid hebben. Tenslotte leest u over welke pijlers het college inzet bij de koersbepaling van het beleidsplan.

2. Inhoudelijke uiteenzetting

Iedere inwoner die in een situatie belandt waarin hij of zij ondersteuning nodig heeft om (weer) aan het werk te komen of deel te nemen aan de samenleving, kan rekenen op ondersteuning van de gemeente. Met oog voor ieder individueel persoon wordt, waar mogelijk, perspectief geboden om naar vermogen echt mee te doen. Specifieke aandacht gaat uit naar mensen die in een sociale werkplaats of via beschut werk meedoen. Ook nieuwkomers zijn welkom in Leidschendam-Voorburg. Voor hen staat voorop dat ze Nederlands leren om volwaardig mee te kunnen doen.

Extra kansen benutten voor de participatiegroep

Om te toetsen of de dienstverlening aan de bijstandsgerechtigde voldoet, is een onafhankelijk evaluatieonderzoek (Van Dam & Oosterbaan) naar de kwaliteit van de dienstverlening uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn samen met de Startnotitie gepresenteerd aan de Raad. Hieruit blijkt dat een groep mensen in de afgelopen periode niet of te weinig heeft kunnen profiteren van de gunstige situatie op de arbeidsmarkt. Tegelijk worden deze mensen met verschillende problematieken geconfronteerd. Zij vormen de zogeheten participatiegroep. De conclusie van dit onderzoek was dat de participatiegroep meer aandacht van de gemeente nodig heeft om de volgende stap richting werk of participatie te kunnen maken. Het college neemt die conclusie van harte over en voelt zich daarin gesteund door het doel van de motie *Maatwerk bij participatiegroep* (ID 679) die door de raad is aangenomen.

De conclusie uit het evaluatieonderzoek, de aangenomen motie en de input die in commissievergaderingen, werksessies en interne werkgroepen is verzameld, zijn als bouwstenen gebruikt om de gemeentelijke koers op het terrein van re-integratie en participatie te ontwikkelen. Ook is gebruik gemaakt van de bouwstenen van het 'Sociaal Kompas', door de raad aangescherpt tijdens de behandeling in de commissie Samenleving van 22 november 2021. Het aangescherpte Sociaal Kompas zet in op preventie, ondersteuning van kwetsbare inwoners en maatwerk voor de invulling van het principe 'één plan, één gezin'.

De hierboven genoemde koers is gebruikt als basis voor een interne verkenning van de mogelijkheden van inwoners in de participatiegroep. Deze groep betreft 50% van het totale bijstandsbestand (circa 1650 personen). De verkenning is onderdeel geworden van een pilot die in 2021 is gestart met één participatieconsulent. De eerste resultaten hiervan zijn aan u samen met de hierboven genoemde startnotitie gepresenteerd.

Door middel van deze pilot is de gemeente meer inzicht aan het verwerven in de effecten van intensievere begeleidingsvormen en vernieuwende activeringsmethodieken. Belangrijk hierbij is het maatwerk dat aan mensen wordt geboden. Op die manier kan rekening worden gehouden met hun unieke vraag en welzijnsbehoefte. Het doel is om hun ontwikkelingspotentieel te vergroten, zodat meer kansen voor arbeid ontstaan en/of een andere vorm van participatie mogelijk wordt gemaakt.

Omdat de resultaten van de pilot positief waren is de inzet van de participatieconsulent met in totaal 5 mensen in 2022 uitgebreid. Twee van hen zijn actief voor de participatiegroep binnen het programma Sterk voor Noord. Twee andere participatieconsulenten worden ingezet voor de resterende participatiegroep en één participatieconsulent wordt ingezet voor de statushouders.

De totale populatie van de participatiegroep bestaat uit circa 825 mensen. Inmiddels zijn sinds de start van de pilot 198 mensen uit deze groep gesproken. De resultaten tot nu toe wijzen erop dat 40% van de gesprokenen naar verwachting stappen naar participatie kan maken, 12% kan stappen maken richting werk, 8% richting scholing (en/of anders) en dat realistisch gezien 40% niet te activeren is. In tabel 1 wordt een prognose geschetst van deze resultaten. In de Brede Monitor Sociaal Domein die eind mei/ begin juni 2023 aan de raad wordt gepresenteerd zullen de definitieve cijfers over 2022 worden meegenomen.

Blijven inzetten op de re-integratiegroep

Voor de groep mensen die relatief snel uitstroomt naar werk, de re-integratiegroep genoemd, is de gemeente zich blijven inzetten voor hun begeleiding richting werk. Hiertoe worden naast de inzet van de reguliere re-integratieconsulenten ook de functies Matchmaker statushouders, Matchmaker banenafpraak en de Leerwerkmakelaar ingezet.

Tabel 1 Prognose resultaten participatie- en re-integratiegroep

Prognose resultaten (van januari tot en met december 2022)		
Totaal circa 1.650 personen in de bijstand		
Indeling in groepen	Participatiegroep Aantallen 825	Re-integratiegroep Aantallen 825
Waarvan gesproken	198	825
Activiteit		
<i>Werk</i>	25	288
Matchmaker Banenafsprak	n.v.t.	68
Matchmaker Statushouder	n.v.t.	62
Totaal		418
<i>Scholing</i>	14	Leerwerkmakelaar 70 (BBL(Beroepsbegeleidende Leerweg), BOL (Beroepsopleidende Leerweg), leerwerkplekken of stageplekken)
<i>Participatie</i>	79	n.v.t.
<i>Geen participatiemogelijkheid</i>	80	n.v.t.
<i>In re-integratietraject</i>	n.v.t.	407

Inspelen op externe ontwikkelingen

Het college ziet twee externe ontwikkelingen die de instroom kunnen beïnvloeden en twee andere externe ontwikkelingen die de meest actuele landelijke kaders vormen waarbinnen het lokale beleid invulling krijgt.

1. De oplopende taakstelling voor de huisvesting van statushouders.
2. De onzekerheid van de (toekomstige) arbeidsmarkt.
3. De invoering van de Wet Breed Offensief.
4. Het budget van de Rijksoverheid (BUIG).

1. De oplopende taakstelling voor de huisvesting van statushouders

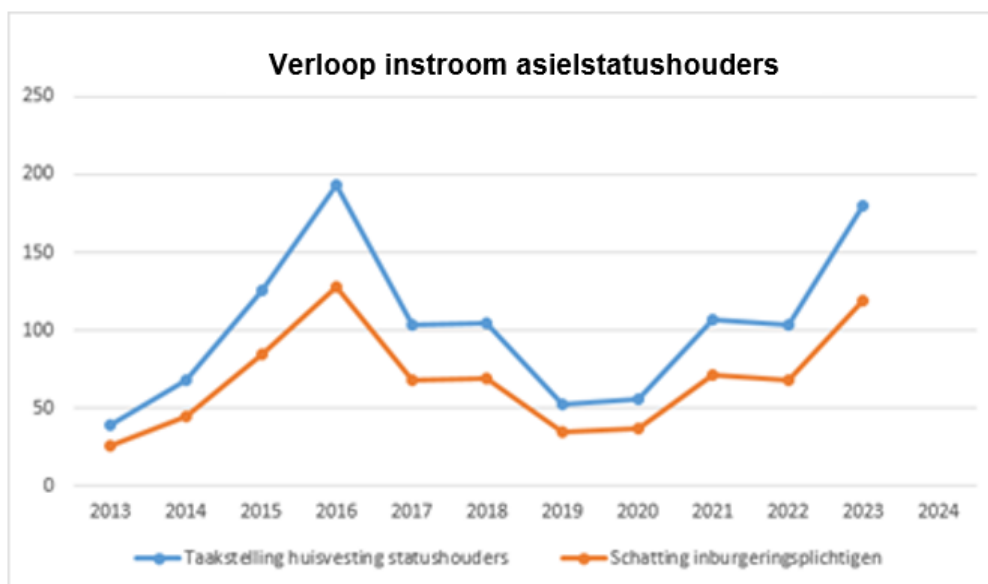
De gemeente is eind vorig jaar geïnformeerd over een fors hogere taakstelling van statushouders in 2023. Gelet op de ontwikkelingen in de AZC's en de migratiebewegingen in het algemeen, is de kans aanwezig dat deze trend zich de komende jaren doorzet (zie tabel Taakstelling). En aanvullend hierop moeten

gemeenten rekening houden met een langer verblijf van de groep ontheemde Oekraïners en de impact hiervan op de gemeentelijke dienstverlening.

Overzicht 1 Taakstelling + inschatting inburgeringsplichtigen gemeente Leidschendam-Voorburg vanaf 2013 tot en met 2023

Jaar	Taakstelling huisvesting statushouders (jaarlijks gerekend)	Schatting inburgeringsplichtig (2/3 oftewel 66%)
2013	39	26
2014	68	45
2015	126	84
2016	193	128
2017	103	68
2018	104	69
2019	52	35
2020	56	37
2021	107	71
2022	103	68
2023	180 (schatting: 92 + ...)	119

Overzicht 2 Verloop instroom statushouders gemeente Leidschendam-Voorburg vanaf 2013 tot nu

Het onvoldoende beheersen van de Nederlandse taal is de grootste belemmering voor een snelle arbeidsbemiddeling van de statushouders. Daarnaast spelen diplomawaardering en werkervaring een grote rol. Uit landelijk onderzoek blijkt dat het hierdoor relatief lastig is om statushouders te bemiddelen naar werk.

Door de invoering van de Wet inburgering heeft het college hiervoor ook meer handvatten. Tegelijkertijd is een grote groep werkgevers nog steeds onbekend met de kansen en mogelijkheden die statushouders voor hun sector kunnen bieden. Gezien de fors hogere taakstelling wil het college in het nieuwe beleid nog steviger op deze doelgroep inzetten.

2. De onzekerheid van de (toekomstige) arbeidsmarkt

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een recordkrapte op de arbeidsmarkt. Als gevolg van de oorlog in Oekraïne, stijgende inflatie en daarmee dalende koopkracht is de onzekerheid onder bedrijven toegenomen. Dat geldt ook voor de spanning op de vacaturemarkt die eind vorig jaar sinds eerst in twee jaar is gedaald. Een kentering op de arbeidsmarkt is nu nog niet zichtbaar, maar uit vroegere jaren is bekend dat groepen aan de onderkant van de arbeidsmarkt, het meest kwetsbaar zijn voor een ongunstige trendbreuk op de arbeidsmarkt. Het college is daar alert op en wil inzetten op een adaptief beleid dat kan meebewegen met een gespannen of juist ontspannen arbeidsmarkt.

3. De invoering van de Wet Breed Offensief

Het wetsontwerp Breed Offensief treedt naar verwachting op 1 juli 2023 in werking. Het wetsontwerp heeft tot doel het vergroten van de arbeidsdeelname van mensen met een arbeidsbeperking. Dat wordt gerealiseerd door de mogelijkheden van de werknemer centraal te stellen, het aanbieden van een passende begeleiding en door harmonisatie van de verschillende wetten waarmee de werknemer te maken heeft. Het college zal deze nieuwe wet, uitgaande van inwerkingtreding op 1 juli 2023, een plek geven in het beleidsplan.

4. Het budget van de Rijksoverheid (de BUIG-middelen)

In de raadsbrief *Informeren over ontwikkelingen BUIG 2022* (6 december 2022, iBabs 2951) is de Raad geïnformeerd over het mogelijk tekort op de BUIG-middelen van €1,8 miljoen. Eind eerste kwartaal 2023 wordt bekend hoe groot het tekort exact zal zijn, aangezien het financiële boekjaar 2022 dan wordt afgesloten. Op dit moment is een extra kracht ingezet voor het analyseren van de BUIG en de aanpak te ontwikkelen.

De beoogde koers voor het nieuwe beleid

Blijven inzetten op uitstroom van de re-integratiegroep en gericht kansen benutten voor meer doorstroom van de participatiegroep. Dat zijn twee onderdelen van de koers die het college voor ogen staat. De lopende pilot heeft tot doel meer kennis op te doen over de effectiviteit van de nieuwe aanpak. Het college voelt zich daarin gesteund door de voornoemde motie die uitgaat van dezelfde denkrichting. De motie heeft echter als uitgangspunt dat de extra inzet voor de participatiegroep binnen de bestaande financiële kaders kan en moet blijven. Het college constateert dat dat op

gespannen voet staat met de inzet die nodig is om de doorstroomkansen voor de participatiegroep echt te kunnen verzilveren. Op basis van de voorlopige analyse worden goede resultaten opgemerkt. Daarom bepleit het college om van het uitgangspunt binnen de financiële kaders de participatiegroep extra aandacht te geven af te zien en vraagt de raad ruimte om de pilot te continueren, zodat getoetst kan worden of de strategie goede structurele resultaten oplevert.

Naast het stimuleren van meer doorstroom van participatie naar re-integratie en het voorkomen van nieuwe instroom en/of her-instroom, is het wenselijk om de bestaande inzet op uitstroom te handhaven (met extra aandacht voor de doelgroep van de statushouders). Dat telt op tot 3 pijlers voor het nieuwe beleidsplan. De pijlers zijn hieronder kort beschreven.

Pijler 1: Beperking van de (her-)instroom

Instroom in de uitkering voorkomen door onder andere:

- de samenwerking met het UWV te intensiveren,
- jongeren te informeren over de gevolgen van schooluitval,
- het waarborgen van nazorg, zodat terugval in de uitkering of in een welzijnstraject kan worden voorkomen.

Pijler 2: Duurzame uitstroom van de re-integratiegroep

Hiermee wordt verdere toename van het aantal uitkeringsgerechtigden dat uitstroomt naar werk gerealiseerd. Dit wordt mogelijk door o.a.:

- beleid op te stellen dat adaptief is zowel een ontspannen als een gespannen arbeidsmarkt,
- met werkgevers in gesprek gaan over hoe in te spelen op de risico's van conjunctuurwijziging voor de uitstroom van bijstandsgerechtigden richting werk,
- de keuze uit de beschikbare instrumenten, zoals scholing, loonkostensubsidie (wanneer de loonwaarde van de klant onder het wettelijk minimumloon ligt), medische keuringen (wanneer sprake is van fysieke beperkingen) en trajecten die maatwerk bieden,
- aanpassing van processen in de samenwerking met werkgevers,
- financiële mogelijkheden te onderzoeken voor de structurele inzet van matchmakers voor statushouders en de banenafpraak, en voor de inzet van leerwerkmakelaar.

Pijler 3: Doorstroom van de participatiegroep (en statushouders)

Dit wordt gerealiseerd door onder meer:

- extra inspanning verrichten voor de participatiegroep, zodat mensen uit deze groep naar eigen vermogen mee kunnen doen in de samenleving. Dit kan door middel van werk of andere zingevingsactiviteiten (zoals vrijwilligerswerk,

een dagbesteding voor het creëren van structuur of een sportactiviteit).

Hiertoe worden 2 participatieconsulenten ingezet. De monitoring van deze inzet zal in het beleidsplan worden meegenomen,

- de inzet van 2 participatieconsulenten binnen het programma Leidschendam-Noord goed volgen. Project loopt tot december 2024. Hierna volgt de evaluatie van deze aanpak. Afhankelijk van de resultaten zal duidelijk worden of het zinvol is deze aanpak voort te zetten,
- onderzoek doen naar de beste aanpak voor begeleiding van inburgeraars richting participatie en/of werk,
- de doorontwikkeling van duale trajecten voor inburgeraars onderzoeken, onder andere door het organiseren van een vliegende start in de methode Startklas. Het doel is het meer samenvloeien van re-integratie en participatie met inburgering.

Op weg naar het beleidsplan re-integratie en participatie

Met deze 3 pijlers gaat het college verder op de ingeslagen weg, te weten een mensgerichte dienstverlening waarbij succesvolle interventies worden voortgezet in de vorm van participatieconsulenten voor de participatiegroep. Deze inzet blijkt zeer waardevol en succesvol en dient te worden gecontinueerd. Voor de re-integratiegroep worden naast de reguliere re-integratieconsulenten ook de matchmakers en leerwerkmakelaar ingezet. Deze interventies hebben aangetoond dat met meer inzet meer mensen kunnen worden begeleid en daardoor een beter beeld van hun situatie ontstaat. Dit vergroot hun kansen om mee te kunnen doen in de samenleving.

De voorgestane koers heeft uiteraard financiële consequenties. De consequenties zijn afhankelijk van de omvang van de doelgroep en het aantal consulenten dat nodig is om hen te begeleiden. Ook de effecten van het verschuiven van consulenten van re-integratie naar participatie moeten worden afgewogen.

Wanneer de begeleiding binnen de structurele capaciteit van de consulenten wordt geboden, zal dat geen financiële consequenties hebben op personeelsgebied. Het zal wél consequenties hebben voor de dienstverlening, omdat de caseload te hoog wordt om kwalitatief goede dienstverlening te blijven leveren. De beschikbare tijd en persoonlijke aandacht per cliënt zullen zeer beperkt zijn, wat ook zal leiden tot minder uitstroom en daarmee een toename van het BUIG-tekort.

Als mogelijke oplossing is gekeken of de werkprocessen efficiënter, succesvoller en duurzamer konden worden ingezet. Hieruit blijkt dat geen substantieel winst valt te behalen.

Voor de jaren 2023 en 2024 zijn binnen het programma Sterk voor Noord middelen beschikbaar gesteld voor twee participatieconsulenten in Leidschendam-Noord.

Voor andere drie participatieconsultanten zijn incidenteel middelen beschikbaar tot en met juli 2023. Momenteel wordt uitgezocht of deze financiering voor de rest van 2023 vanuit de incidentele middelen gewaarborgd kan blijven.

Als in 2024 de huidige werkwijze met dezelfde inzet van vijf participatieconsultanten wordt voortgezet dan is ook voor dat jaar aanvullend budget benodigd voor nog drie consultanten. Het gaat om een bedrag van € 285.000. De intentie is om ook in dat jaar te evalueren wat het benodigd aantal participatieconsultanten is vanaf 2025.

Bij de uitwerking van het beleidsplan zal een financiële onderbouwing worden opgenomen. De benodigde budgetten worden hiermee inzichtelijk gemaakt en waar nodig zal een voorstel worden gedaan voor aanvullende financiële middelen.

De inzet van de matchmakers en leerwerkmakelaar voor de re-integratiegroep betreft een cofinanciering vanuit de regionale middelen. Deze cofinanciering is echter niet structureel van aard en loopt tot en met eind 2023. Momenteel worden gespreken in de regio gevoerd over de doeleinden van deze middelen over het jaar 2024. Geprobeerd wordt om deze inzet in dezelfde vorm in 2024 te continueren.

Het college wil in het beleidsplan invulling geven aan optimale ondersteuning van de participatiedoelgroep, waarbij een balans wordt gezocht tussen de kosten en het maatschappelijk resultaat. Daarvoor is nodig om de effectiviteit van het werk van de consultanten en de interventies die zij inzetten, goed te blijven monitoren en de raad daarover te informeren.

Het college zal in de komende periode doorgaan met analyseren en experimenteren en zal de aanpak differentiëren naar doelgroepen die in het voorgaande al genoemd zijn, zoals de statushouders. De koers en de bijbehorende financiën zullen uitgewerkt worden en voor de zomer zal het nieuwe re-integratie en participatiebeleid aan de raad worden aangeboden.

Binnen dit tijdspad wordt het volgende stappenplan aangehouden voor het beleidsplan:

Datum	Onderwerp
27 juni 2023	College
11 september 2023	Commissie Samenleving
26 september 2023	Raadsvergadering
Januari 2024	Start implementatie

Het college nodigt de raad van harte uit om nader in gesprek te gaan over de koers. Graag hoort het college van de raad hoe wordt aangekeken tegen de koers en geschetste externe ontwikkelingen.

Datum 21 februari 2023
Nummer 3246
Pagina 10/10

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

A. van Mazijk
secretaris

J.G. Bijl
burgemeester